

Finansdepartementet**Försäkringskassan
Skatteverket**

Uppdrag till Försäkringskassan och Skatteverket att utreda förutsättningarna för en AI-verkstad för den offentliga förvaltningen

Regeringens beslut

Regeringen ger Försäkringskassan och Skatteverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att etablera och förvalta en AI-verkstad – en förvaltningsgemensam infrastruktur och tillhörande stödfunktioner för utveckling och användning av artificiell intelligens (AI) i offentlig förvaltning. När uppdraget utförs ska utgångspunkten vara att en AI-verkstad, om den etableras, ska vara kostnadseffektiv, säker och robust. I uppdraget ingår att lämna nödvändiga författningsförslag samt beskriva eventuella konsekvenser för annan befintlig verksamhet inom Försäkringskassan och Skatteverket.

Försäkringskassan och Skatteverket ska när uppdraget utförs föra en dialog med Myndigheten för digital förvaltning (Digg), Kungl. biblioteket och Riksarkivet samt med AI-noden Mimer vid Linköpings universitet. Försäkringskassan och Skatteverket ska även inhämta synpunkter från Upphandlingsmyndigheten, Kammarkollegiet, Konkurrensverket, Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt från andra relevanta aktörer.

Om Försäkringskassan och Skatteverket bedömer att det är nödvändigt för att utföra uppdraget får myndigheterna genomföra försöksverksamhet i begränsad omfattning.

Skatteverket och Försäkringskassan ska senast den 12 januari 2026 lämna en gemensam skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Bakgrund

Potentialen med användningen av AI i den offentliga förvaltningen, dvs. statliga myndigheter, kommuner och regioner, är stor. En ökad användning av AI kan bidra till minskad administration och frigöra mer tid för mänskliga möten, inte minst inom välfärden. Samtidigt innebär Sveriges decentraliserade förvaltningsmodell, med självstyrande kommuner och regioner och organisatoriskt fristående statliga myndigheter, särskilda utmaningar för att effektivt införa och dra nytta av AI i offentlig förvaltning. Förvaltningsmodellen skapar en betydande risk för duplicering och ineffektivitet om var och en ska kartlägga möjligheten att använda en AI-lösning, testa lösningen och sedan skala upp den. Vidare kan förvaltningsmodellen sannolikt medföra oönskade skillnader mellan organisationer med olika förutsättningar. Statskontoret har pekat ut kompetensbrist som ett hinder för att öka myndigheternas utveckling och användning av AI, särskilt för mindre statliga myndigheter (Myndigheterna och AI – En studie om möjligheter och risker med att använda AI i statsförvaltningen, Statskontoret 2024). Enskilda kommuner och regioner har olika förutsättningar och tillgång till ett ändamålsenligt stöd ger kommuner och regioner bättre förutsättningar att ta tillvara de nyttor som AI-användning kan leda till.

Regeringen tillsatte i slutet på 2023 en kommitté – AI-kommissionen (dir. 2023:164). Kommittén överlämnade i februari 2025 sitt slutbetänkande AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12). Betänkandet innehåller ett stort antal förslag kopplade till AI inom ett flertal områden. AI-kommissionen föreslår bl.a. att det ska etableras en gemensam säker och robust infrastruktur och gemensamma stödfunktioner för AI, en s.k. AI-verkstad, för att ta tillvara nyttan med AI inom den offentliga förvaltningen. En av stödfunktionerna som AI-kommissionen föreslår är kompetensstöd och rådgivning i AI-frågor relaterade till AI-verkstaden utifrån exempelvis tekniska, rättsliga och säkerhetsmässiga perspektiv, en s.k. AI-insatsstyrka. AI-kommissionen föreslår även att det inom ramen för AI-verkstaden erbjuds vägledning kring användningen av AI inom offentlig förvaltning.

Försäkringskassan och Skatteverket har gjort stora investeringar i att bygga storskalig it- och AI-infrastruktur som klarar moderna krav på tillgänglighet

och säkerhet. Med utgångspunkt i dessa myndigheters kapacitet skulle statsförvaltningen på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt kunna accelerera offentlig verksamhets förmåga att utveckla och använda AI.

En gemensam AI-infrastruktur för offentlig förvaltning skulle dessutom bl.a. kunna förenkla för aktörerna att efterleva relevant reglering. En sådan infrastruktur kan möjliggöra en enhetlig och hög nivå av informations- och cybersäkerhet för de offentliga aktörerna. Genom etablering av en gemensam AI-infrastruktur kan det också skapas en arena för gemensam och långsiktig kunskapsuppbyggnad och kompetensförsörjning. Målsättningen skulle vara att stärka Sveriges konkurrenskraft, civila beredskap och digitala suveränitet.

Närmare beskrivning av uppdraget

Myndigheterna ska utreda förutsättningarna för att etablera och förvalta en AI-verkstad. När uppdraget utförs ska myndigheterna utgå från att en AI-verkstad, om den etableras, bl.a. ska innefatta en säker gemensam infrastruktur som ger förutsättningar för utveckling, träning, testning och, när det är ändamålsenligt, driftsättning av AI-drivna lösningar. Inom ramen för en sådan infrastruktur ska data kunna delas på ett säkert sätt. Infrastrukturen ska kunna ha de tekniska förutsättningar som krävs sett till bl.a. hårdvara, mjukvara och licenser för att möjliggöra statliga myndigheters, kommuners och regioners utveckling av AI-lösningar. Det kan exempelvis avse träning av AI-modeller baserad på aktörernas egna, delade eller öppna data med hjälp av tillgänglig beräkningskraft och molntjänster. I den mån det är lämpligt ska en AI-verkstad kunna göra det möjligt för vidareutnyttjande av såväl förvaltningsgemensamma AI-lösningar som AI-lösningar som är specifika för vissa delar av den offentliga förvaltningen. Sådana lösningar kan vara framtagna av olika aktörer inom den offentliga förvaltningen. I de fall Försäkringskassan eller Skatteverket till sin egen verksamhet utvecklar komponenter eller generiska AI-tjänster som kan återanvändas av andra aktörer inom offentlig förvaltning bör även dessa kunna tillgängliggöras inom ramen för en AI-verkstad.

Om en AI-verkstad etableras ska det vidare inom ramen för den kunna tillhandahållas nödvändigt anslutnings- och utvecklingsstöd samt vägledning kring användningen av AI i offentlig förvaltning. Den ska även innehålla stödfunktioner i form av kompetensstöd och rådgivning i AI-frågor utifrån exempelvis tekniska, rättsliga och säkerhetsmässiga perspektiv, en s.k. AI-

insatsstyrka (SOU 2025:12). Om det bedöms finnas ett behov eller skapa mervärde bör AI-verkstan även kunna tillhandahålla en portal, exempelvis i form av ett webbgränssnitt, som fungerar som en samlad väg in till myndigheter med olika ansvarsområden för AI-frågor för aktörer som söker information och stöd kring AI-relaterade frågor.

I uppdraget ingår att Försäkringskassan och Skatteverket ska kartlägga och beskriva behoven av och nyttorna med en AI-verkstad för offentlig förvaltning. Utifrån de identifierade behoven och de ramar som anges ovan ska myndigheterna föreslå och beskriva en sådan verkstads funktioner, inklusive stödfunktioner. I det ingår att föreslå en teknisk arkitektur för verkstaden utifrån identifierade behov och en analys av informations- och cybersäkerhet samt säkerhetsskydd.

Myndigheterna ska vidare analysera den offentliga förvaltningens eventuella stödbehov vid upphandling kopplad till AI. Om ett sådant stöd bedöms behövas ska myndigheterna föreslå hur det skulle kunna tillhandahållas inom ramen för en AI-verkstad på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. När denna del av uppdraget utförs ska synpunkter inhämtas från Upphandlingsmyndigheten. Myndigheterna ska inom ramen för analysen överväga om det kan finnas möjligheter för en AI-verkstad att förbättra förutsättningarna för inköp av AI genom samordnade ramavtal, dynamiska inköpssystem, eller att främja innovationsupphandling genom beställarnätverk. I denna del ska synpunkter inhämtas från Upphandlingsmyndigheten och Kammarkollegiet.

Myndigheterna ska även analysera de rättsliga förutsättningarna för att etablera och förvalta en AI-verkstad. I uppdraget ingår att myndigheterna ska kartlägga förekomsten av rättsliga hinder för en AI-verkstads etablering och förvaltning och när det är möjligt föreslå hur hindren ska hanteras. Analysen behöver bl.a. behandla frågor om konkurrens- och marknadsrätt, personal- och arbetsgivaransvar, säkerhet vid informationsutbyte och sekretess samt dataskydd med beaktande av möjligheterna med tekniska säkerhetsåtgärder exempelvis s.k. PET (Privacy Enhancing Technologies). Den bör också särskilt beakta hur det kan säkerställas att nyttorna med en AI-verkstad kan komma hela den offentliga förvaltningen till godo.

Försäkringskassan och Skatteverket ska vidare föreslå en ansvarsfördelning och en effektiv organisatorisk struktur för styrning och förvaltning av en eventuell AI-verkstad, inklusive stödfunktioner, med ansvarsfördelning för

respektive funktion samt varaktiga samverkansformer mellan de statliga myndigheter som kan komma att tilldelas ansvar. Försäkringskassan och Skatteverket ska även föreslå hur samverkan och dialog med andra berörda aktörer och pågående relevanta initiativ ska struktureras inom ramen för en sådan verkstad, inklusive ansvars- och rollfördelning med beaktande av AI-förordningens krav och skyldigheter. Även former för samverkan med näringslivet ska beaktas i förslaget.

Slutligen ska myndigheterna inom ramen för uppdraget lämna ett förslag på en detaljerad plan för en etablering och förvaltning av AI-verkstaden med beskrivning av kompetens- och resursbehov och förslag på bemanning samt en kort- och långsiktig tidsplan. Myndigheterna ska beräkna kostnaderna för en sådan eventuell etablering och förvaltning samt lämna förslag till hur en sådan verkstad skulle kunna finansieras fr.o.m. 2026, inklusive avgiftsmodeller.

Försäkringskassan och Skatteverket ska när uppdraget utförs ha en nära dialog med Digg i myndighetens roll som ansvarig för den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen (Ena) i syfte att säkerställa att synergier tas tillvara. Det är också relevant att föra dialog med Digg när det gäller att tillhandahålla vägledning för användning av AI inom offentlig förvaltning utifrån myndighetens erfarenheter från bl.a. uppdragen om AI inom Socialtjänsten (Fi2023/02301) och om riktlinjer för generativ AI för den offentliga förvaltningen (Fi2024/01535). Försäkringskassan och Skatteverket ska även föra dialog med Kungl. biblioteket och Riksarkivet i syfte att tillgodogöra sig deras erfarenheter när det gäller träning, tillgängliggörande och förutsättningar för vidareanvändning av de AI-modeller som tränats av dessa myndigheter. Myndigheterna ska av samma skäl föra dialog med AI-noden Mimer vid Linköpings universitet, avseende beräkningsinfrastruktur och tekniskt expertstöd.

Under uppdragets genomförande ska Försäkringskassan och Skatteverket inhämta synpunkter från Konkurrensverket, IMY samt SKR. Myndigheterna ska också beakta det arbete som bedrivs inom relevanta utredningar, t.ex. utredningen Trygg och tillförlitlig användning av AI (dir. 2024:83).

På regeringens vägnar

Erik Slottner

Maria Nordström

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/DÅ, L6

Försvarsdepartementet/ECH

Socialdepartementet/SF

Finansdepartementet/BA, ESA, OU, SFÖ, SKA och K

Utbildningsdepartementet/F och UH

Klimat- och näringslivsdepartementet/NIM

Kulturdepartementet/SNA

Integritetsskyddsmyndigheten

Kammarkollegiet

Konkurrensverket

Kungl. biblioteket

Linköpings universitet

Myndigheten för digital förvaltning

Riksarkivet

Upphandlingsmyndigheten